

تعیین مسیر ایران در سخنرانی‌های نوروزی خامنه‌ای

به قلم عمر کرمی (/fa/experts/mr-krmly-0/)

۲۸ مارس ۲۰۲۲

همچنین دست‌یافتنی به

/ (English (/policy-analysis/khamenei-declares-his-new-years-resolutions-iran

العربية (/ar/policy-analysis/khamnyy-yln-n-wwdh-llam-aljdyd-fy-ayran/)

درباره نویسنده

عمر کرمی (/fa/experts/mr-krmly-0/)

عمر کرمی مدیر ضداطلاعات در شرکت امنیت سایبری سیکس‌گیل (Sixgill) در اسرائیل است. او پیش از این پژوهشگر مهمان در انستیتو واشنگتن بوده است و نیز مدیریت کارهای پژوهشی و تحلیلی نیروهای دفاعی اسرائیل در حوزه خاورمیانه را بر عهده داشته است.

تحلیل کوتاه

علی خامنه‌ای در دو سخنرانی نوروزی خود سیاست خارجی و مذاکرات اتمی را تا حد زیادی کنار نهاد و در عوض به تشریح دیدگاهش برای خوداتکایی بیشتر در کشور از طریق اقتصاد دانش‌بنیان پرداخت

سخنرانی‌های نوروزی علی خامنه‌ای رهبر جمهوری اسلامی ایران معمولاً شاخصی از تفکر او درباره مناسبات خارجی ایران و مسائل دیگر در آغاز سال نو ایرانی به شمار می‌رود. مثلاً او سال گذشته مقدمه مواضع حداکثری تهران (<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/reading-through-irans-nuclear-demands>) در مذاکرات اتمی وین را ترسیم کرد با این تاکید که فارغ از آنکه چه کسی در کاخ سفید باشد نمی‌توان به وعده‌های ایالات متحده اعتماد داشت. اما امسال او بخش عمده‌ای از سخنانش را به سیاست‌های اقتصادی داخلی اختصاص داد و تا حد زیادی از اشاره مستقیم به واشنگتن خودداری کرد.

مسیر ایران در سال ایرانی ۱۴۰۰

رهبری اغلب در آستانه نوروز با جمع‌بندی سال گذشته و اعلام شعاری برای سال پیش رو زمینه را برای نطق اصلی خود در روز عید آماده می‌کند. مضمون این سخنرانی معمولاً بر موفقیت و استقامت ایران در مواجهه با فشارهای خارجی تمرکز دارد. خامنه‌ای امسال نیز در سخنان شب عید خود در ۲۹ اسفند ماه و به مناسبت آغاز سال ۱۴۰۱ به این مسئله پرداخت و گفت که در سخنرانی‌های قبلی بر این باور خود تاکید کرده که تولید «کلید حل مشکلات اقتصادی کشور است» زیرا تولید است که «رشد اقتصادی را افزایش می‌دهد. اشتغال ایجاد می‌کند. تورم را کاهش می‌دهد. درآمد سرانه را افزایش می‌دهد. رفاه عمومی ایجاد می‌کند و احساس عزتمندی را در ملت به وجود می‌آورد». در واقع ۹ مورد از ۱۰ شعار نوروزی او [در دهه اخیر] بر اقتصاد «مقاومتی» برای مواجهه ایران با تحریم‌های بین‌المللی تکیه داشته است و شعار امسال او نیز بر همین منوال بود: «سال تولید دانش‌بنیان و اشتغال‌آفرینی».

لحن پیام خامنه‌ای به مناسبت فرارسیدن نوروز تا حد زیادی خوشبینانه بود. در عرصه فناوری پرتاب موشک‌های جدید رژیم را ستایش کرد. در عرصه سیاسی از «دولت مردمی» ابراهیم رئیسی بابت «زنده کردن امیدها در مردم» تقدیر کرد و گفت دولت جدید «دارای ریل جداگانه‌ای غیر از دولت محترم قبلی» به ریاست حسن روحانی است. او همچنین از مردم به دلیل نشان دادن حمایتشان از حاکمیت از طریق شرکت در انتخابات ریاست جمهوری سال گذشته که در بحبوحه اوج همه‌گیری کووید-۱۹ برگزار شد تقدیر کرد. در همین راستا با تمجید از پیشرفت علم و فناوری که تولید واکسن را میسر ساخت مدعی شد که ایرانیان با موفقیت با همه‌گیری مبارزه کردند و نرخ

مرگومیر به میزان چشمگیری کاهش یافته است. سپس گفت که یکی از شیرین‌ترین وقایع سال گذشته زمانی بود که «امریکایی‌ها به زبان خودشان اعتراف کردند که در فشار حداکثری‌شان علیه ایران شکست خفت‌بار خورده‌اند».

مساله اقتصاد است نه تحریم‌ها

خامنه‌ای علی‌رغم ادعاهایش در مبارزه با کووید-۱۹ باز هم صلاح دید که برعکس سالهای گذشته یعنی دوران قبل از همه‌گیری برای ایراد سخنرانی روز اول عید خود به مراسم نوروزی که با حضور انبوه مخاطبان در مشهد برگزار می‌شد نرود و خود را در معرض ابتلا به ویروس قرار ندهد. در عوض پیام نوروزی او در ۲۱ مارس (اول فروردین) از طریق تلویزیون پخش شد.

محتوای سخنان او عمدتاً به این اختصاص داشت که ایران چگونه باید اقتصاد خود را از طریق منابع داخلی توسعه دهد. خامنه‌ای با انتقاد تلویحی از سیاست‌های دولت روحانی اظهار داشت که ایران «در ده سال گذشته با انباشت چالش‌های اقتصادی» مواجه بوده است و از مسئولان خواست تا با اتخاذ تصمیم‌های اقتصادی بهتر «برای ملت وسایل آسایش فراهم کنند». او گفت: «اگر در کشور رشد اقتصادی همراه با عدالت به وجود بیاید کشور به پیشرفت واقعی خواهد رسید».

از نظر او بهترین راه بهبود شرایط تغییر به سمت اقتصاد دانش‌بنیان است - مفهومی که او مدتی است بر آن تأکید می‌کند. او افزود که چنین تغییر رویکردی نه تنها بسیاری از مشکلات اصلی ایران را در زمینه‌های تولید کشاورزی و آب حل می‌کند بلکه محصولات کشور را در بازارهای جهانی «رقابت‌پذیر» می‌سازد. او به طور مشخص گفت که ایران می‌تواند از شهروندان تحصیل‌کرده خود برای اهدافی چون کاهش هزینه تولید بهبود کیفیت محصولات ایرانی و ایجاد صدها هزار فرصت شغلی جدید استفاده کند.

برای تسهیل مسیر تحقق این دیدگاه خامنه‌ای بهره‌برداری از جهش قیمت نفت را پیشنهاد کرد که در تحولات اخیر جهانی رخ داده است. او در عین حال به مقام‌ها هشدار داد که کل این درآمد افزایش‌یافته را در واردات کالا و منابع به ایران صرف نکنند و «سرمایه‌های اساسی کشور را ضایع» نکنند بلکه این درآمدهای نفتی را به سمت تحکیم بنیان‌های کشور هدایت کنند تا اقتصاد ریشه‌دار و خودکفایی ایجاد شود.

ارجاعی خامنه‌ای به مذاکرات اتمی بیشتر غیرمستقیم بود و محدود به تکرار فلسفه‌ها و مبنی بر این می‌شد که اقتصاد ایران باید خود را به گونه‌ای تقویت کند که تحریم‌های آمریکا را خنثی سازد. او به سخنرانی نوروزی سال گذشته

(<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/khamenei-continues-playing-hardball-nowruz-speech>) خود

اشاره کرد که در آن گفته بود مسئولان به جای آن که اقتصاد کشور را «بر بلا تکلیفی بگذارند و منتظر تصمیم دیگران شوند» باید طوری برنامه‌ریزی کنند که انگار قرار است تحریم‌ها تا سال‌ها باقی بمانند. امسال او اعلام کرد که «ما باید کشور را جوری اداره کنیم که تحریم‌ها نتوانند ضربه اساسی و مهمی به آن بزند» و افزود که مقصودش این نیست که «به دنبال رفع تحریم‌ها نباشیم». بنابراین از «کسانی که دارند در این زمینه کار و تلاش می‌کنند» خواست که تلاش‌ها را دنبال کنند اما اهمیت تحریم‌ها را اندک جلوه داد چرا که به گفته او دولت رییس‌جمهور رئیسی توانسته حتی در شرایط کنونی دستاوردهای قابل توجهی از جمله در افزایش تجارت خارجی امضای قراردادهای جدید منطقه‌ای و ارتقای بخش نفت و گاز طبیعی داشته باشد.

مقاومت در «دنیای گرگ‌ها»

رهبر جمهوری اسلامی ایران طبق معمول رویدادهای کنونی بین‌المللی را نشانه‌ای برشمرد از آنچه «استکبار جهانی» می‌داند و واشنگتن و متحدانش را به ستمگری در جهان و بحران‌آفرینی در جاهایی چون افغانستان، یمن و اوکراین متهم کرد. البته موقع صحبت از جنگ اوکراین نامی از روسیه نبرد و در عوض غرب را به دلیل سیاست‌های نژادپرستانه‌اش در واکنش به جنگ (مثلاً رفتار تبعیض‌آمیز در قبال شماری از پناهنجویان بر اساس نژاد و قومیت) نکوهش کرد. به همین ترتیب در اشاره به رسانه‌های غربی گفت از آن جهت این رسانه‌ها جنگ اوکراین را وسیعاً پوشش می‌دهند که در خاک اروپا اتفاق افتاده است و افزود «صریحاً در رسانه‌هایشان اظهار تأسف می‌کنند که این دفعه جنگ در خاورمیانه نیست در اروپاست یعنی اگر جنگ و خونریزی و برادرکشی در خاورمیانه باشد اشکالی ندارد».

به گفته خامنه‌ای این‌ها نمونه‌های تازه‌ای از حاکمیت ظلم در دنیایی است که «گرگ‌ها اداره‌اش می‌کنند» و ثابت می‌کنند که ایران در اتخاذ سیاست خارجی تهاجمی درست عمل کرده است: «انتخاب ملت ما در مقابله با استکبار تسلیم نبود» بلکه مردم «ایستادگی استقلال و تقویت درونی نظام» را انتخاب کردند. برای ادامه این مسیر در آینده او مردم و دولت را به تلاش و همدلی و جلوگیری از اختلاف‌های داخلی که جلوی اتحاد لازم برای توسعه ملی کلان را می‌گیرد ترغیب کرد.

سخنرانی نوری خامنه‌ای را می‌توان به دو شکل ملاحظه کرد: این سخنان از یک سو می‌تواند تلاشی دیگر برای اولویت‌زدایی از اهمیت (https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/khamenei-breaks-his-silence-nuclear-negotiations) بازگشت به توافق اتمی و به حداقل رساندن انتظارات عمومی در این عرصه باشد که بالا بودن آن از نظر او ممکن است مانع تحرک اقتصادی ایران شود. از سوی دیگر سخنرانی اخیر ممکن است روش او باشد برای نشان دادن دادن انتظارها و دستورالعمل‌هایش درباره نوع سیاست اقتصادی که تهران باید در صورت امضای توافق در وین دنبال کند یعنی سیاستی که خودکفایی را در اولویت قرار می‌دهد و در عین حال با استفاده از پول‌های به دست آمده از توافق (iran-gain-financially-returning-icpoa) به مشکلات اقتصادی عمده ایران رسیدگی می‌کند.

عمر کرمی هموند مهمان پیشین در انستیتو واشنگتن است

RECOMMENDED

BRIEF ANALYSIS

Ukraine Invasion Ushers in Algeria's Return

مارس ۲۰۲۲

Geoff Porter

(/policy-analysis/ukraine-invasion-ushers-algerias-return)

BRIEF ANALYSIS

The KRI's Difficult Stand Amidst Chaos in Iraq

مارس ۲۰۲۲

Baraa Sabri

(/policy-analysis/kris-difficult-stand-amidst-chaos-iraq)

BRIEF ANALYSIS

From Russia With Love? Sabereen's Ukraine Coverage

مارس ۲۰۲۲

Crispin Smith ,
Hamdi Malik ,
Michael Knights

[\(/policy-analysis/russia-love-sabereens-ukraine-coverage\)](#)

TOPICS

[\(fa/policy-analysis/anrzh-y-w-aqtsad/\)](#) انرژی و اقتصاد

[\(fa/policy-analysis/dmkrasy-w-aslah/\)](#) ديمقراسی و اصلاح

REGIONS & COUNTRIES

[\(fa/policy-analysis/ayran/\)](#) ایران